

Casals Jaume I, la força de la xarxa

Poblet ha acollit, els dies 13 i 14 de gener, la Trobada Nacional de Junes Gestores dels Casals Jaume I. En conjunt, 256 representants arribats del País Valencià, la Franja de Ponent i la Catalunya Nord per posar en comú experiències diverses d'un moviment de vertebració nacional que constitueix una iniciativa única i amb vocació de futur.

D'esquerra a dreta, Josep Andreu, alcalde de Montblanc; Gerard Grinó, regidor, i Antoni Sánchez, alcalde, de l'Esplugu de Francolí; Eliseu Climent; fra Marc; i Toni Gisbert, d'ACPV.

“**V**osaltres sou els protagonistes d'un moviment històric.” Amb aquestes paraules, Eliseu Climent, secretari general d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV), es dirigia als assistents a l'acte d'obertura. Era la primera Trobada Nacional de Junes Gestores dels Casals Jaume I i se celebrava els passats 13 i 14 de gener a Poblet. En conjunt, dos dies intensos que havien de servir per posar en comú experiències, fer balanç i, sobretot, plantejar les noves passes que caldrà fer per un camí fins ara no transitat.

Aquesta ha estat la primera vegada que s'han aplegat, en una reunió d'aquestes característiques, representants de tots els Casals Jaume I que, des de l'any 1997, s'han anat estenent pel País Valencià,

la Franja de Ponent i la Catalunya Nord. En total, i tal com expressaven membres d'ACPV, entitat organitzadora de l'esdeveniment i promotora de la Xarxa de Casals, s'hi aplegaren 256 persones, entre delegats dels 21 casals en funcionament i impulsors dels 10 que tenen prevista l'obertura properament. La primera impressió, per tant, en veure la sala de conferències de l'antic hospital de Santa Magdalena, a Montblanc, plena de gom a gom, va ser de satisfacció. Per a molts dels representants, arribats de València, Elx, Perpinyà, Fraga o Castelló, era la primera vegada que es podia abastar una visió de conjunt de tots els esforços abocats localment en cadascun dels casals.

Des d'un monestir simbòlic. No ha estat casualitat que aquesta primera tro-

D'esquerra a dreta, Dolors Llorenç, Antoni Sánchez, Antoni Vives, Josep Tomàs Àlvaro, Miquel Àngel Estradé, Empar Pont i Josep Andreu, en l'acte d'obertura.

A l'esquerra, un moment de la Trobada, amb alguns dels representants de les juntes gestores. A la dreta, Genoveva Català durant la seva intervenció.

bada hagi tingut com a marc el monestir de Poblet. I això, d'una banda, perquè és a l'enclavament cistercenc on hi ha enterrat el rei Jaume el Conqueridor, de qui prenen el nom els Casals. I, de l'altra, perquè precisament d'una reunió amb catorze alcaldes a la sala de l'abat d'aquest monestir, al desembre del 1998, en va sortir l'impuls definitiu per a la "solidaritat intranacional" que, en paraules d'Eliseu Climent, havia de fer possible bastir la xarxa de casals que hi ha avui.

Per això, enguany, quan en comptes de catorze alcaldes i un projecte mig embastat, s'han aplegat a Poblet dos centenars llargs de persones que han fet ben visible el que ja és una realitat, la visita era obligada. I així era, de fet, com s'entretaven els actes de la Trobada, quan entraven al monestir Eliseu Climent, els alcaldes dels municipis amfitrions –Josep Andreu, de Montblanc, i Antoni Sánchez, de l'Espluga de Francolí–, Gerard Grinó, regidor també de l'Espluga, i Toni Gisbert, coordinador d'ACPV, per sa-

ludar Josep Alegre, el pare abat de Poblet. L'endemà serien tots els representants dels casals els qui tornarien a Poblet per –tot seguint les explicacions de fra Marc–, fer un complet recorregut pel monestir.

Les salutacions, però, no van quedar aquí. Poc després, en l'acte d'obertura de la Trobada, van intervenir diversos representants de partits polítics i d'ajuntaments que, per la via de l'Assemblea d'Alcaldes i Regidors de la Institució Joan Fuster, han col·laborat a tirar endavant la Xarxa de Casals. Així, la Trobada va comptar amb la presència i salutació de Genoveva Català (IC-V), regidora de Molins de Rei, municipi que dona suport al futur Centre Ovidi Montllor d'Alcoi; Josep Tomàs Àlvaro (ERC), regidor de Vilanova i la Geltrú, que va anunciar en el mateix acte el futur agermanament amb el Casal Jaume I de Vila-real; Salvador Matas (IC-V), regidor de Cambrils; Dolors Llorenç, responsable de l'àrea de participació ciutadana de l'executiva d'UDC; i Antoni Vives

(CDC), secretari general de la Conselleria d'Economia de la Generalitat de Catalunya. Així mateix, van intervenir-hi, també, representants dels municipis de la zona que col·laboraven a fer possible la reunió: els ja esmentats alcaldes de l'Espluga de Francolí (PSC) i de Montblanc (ERC) –municipi agermanat amb el Casal Jaume I de Xàtiva–, Miquel Àngel Estradé (ERC), alcalde de les Borges Blanques –agermanat amb el Casal de Carlet–, i Empar Pont, regidora per ERC de política lingüística de Reus, ajuntament que col·laborarà amb el Centre Ovidi Montllor d'Alcoi.

Tenir casa pròpia. Encara que, de vegades, la mera cronologia pugui semblar freda, també de vegades resulta impressionant. En aquest cas, tot va començar a Alacant, el febrer de 1997, quan es va obrir, gairebé com si fos un experiment, el primer dels Casals Jaume I. El següent, aquell mateix any, Sueca, el Cabanyal (a la ciutat de València), Carlet i la Malva-rosa (també a València). L'any 1998 van ser Benidorm, Russafa (València), Elx, Vila-real, Gandia, Xàtiva i Pedreguer. El 1999, Xàbia, Llíria, Mequinenza –Casal que trencava les fronteres autonòmiques– i Castelló de la Plana. L'any 2000 s'obriren els d'Ontinyent, Carcaixent, Catarroja, Rià, a la Catalunya Nord –que saltava la frontera estatal–, i la Vall d'Uixó.

De mica en mica i de manera constant, doncs, la iniciativa, sorgida per oferir un punt de trobada, de coordinació i d'irradiació cultural precisament allà on la situació més ho reclamava –no és casualitat que el primer dels casals obrís les portes en una de les poblacions "de frontera" que més ha patit la pressió castellanoitzadora–, s'ha anat estenent –i, a mesura que ho feia, consolidant– de cap a cap de la perifèria territorial del nostre país.

Una qüestió clau a l'hora de valorar la importància dels Casals Jaume I és, precisament, la seva estructuració en xarxa, que permet, al mateix temps que manté les característiques pròpies de cada localitat o zona d'influència, conservar el punt de vista globalitzador de l'àmbit dels Països Catalans. Els Casals Jaume I, per tant, són centres culturals

on s'imparteixen cursos de català, de danses o de dibuix, des d'on es programen excursions, es fan conferències, debats i performances, on es reuneixen col·lectius i assagen els grups de teatre; són sales de reunió, de concerts i exposicions. Però són, alhora, molt més que tot això. Són, com s'explicava a la Trobada, "la casa pròpia que ens han negat. Ara ens l'hem construïda nosaltres i només nosaltres en tenim les claus". Perquè, tal com es defineix aquest innovador moviment de base –que, d'altra banda, a l'hora de buscar precedents els troba en iniciatives com ara els Cors Clavé o els casals republicans de Francesc Macià–, els Casals Jaume I "són un lloc de trobada dels qui estimen la seua terra, la seua llengua, la seua cultura i que, precisament per això, entenen la necessitat de coordinació i organització per defensar-les des d'una perspectiva de progrés que permetrà consolidar els valors que hauran de caracteritzar el segle XXI".

ESTER MARTÍNEZ / AURIA CADESNAS / GUILLERMO CHACÓN

La Trobada (dalt), i representants de la Catalunya Nord (esquerra, amb l'alcalde de les Borges, el de Montblanc i Vicent Martínez Sancho, president d'ACPV) i la Franja, a la cloenda.

Descomptes als subscriptors d'EL TEMPS

Truca'ns de dilluns a divendres al
93 309 70 04
PROMETEATRE

Teatre Romea

Excuses

dirigida per Pep Antón Gómez

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Villaroel

Pop Corn

versió i direcció d'Angel Alonso

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Condal

La jaula de las locas

amb 'La extraña pareja' (Paco Morán i Joan Pera)

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.

Teatre Borràs

T'estimo ets perfecte... ja et canviaré

dirigida per Esteve Ferrer

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.

Treball, fidelitat i risc. Aquestes són tres premisses que han regit el moviment dels Casals des de bon començament. Primer, perquè, tal com es va poder constatar en les intervencions dels representants de diverses juntes gestores, encarregats de les ponències, l'esforç ha estat –i és– molt gran, ja que, igual com aquesta xarxa és, en paraules d'un dels assistents a la Trobada, “un espectacle impressionant”, representa, també, el treball i la implicació de molta gent. I, si al treball s'hi afegeix la fidelitat a la terra i a la pròpia identitat, i les gotes necessàries de risc per avançar quan sembla impossible, ja hi ha els elements necessaris per al còctel.

Per aconseguir “reagrupar la gent de país i de progrés”, per començar a establir les bases d'una organització cívica nacional i per generar, per primera vegada, tal com es va expressar al llarg de les

jornades, “una osmosi dins els Països Catalans amb voluntat de permanència”, la recepta semblava senzilla, en boca dels representants dels Casals. Potser perquè cadascun parlava des de l'experiència pròpia: des del Casal Plana Baixa –Espadà, a la Vall d'Uixó – “el petit de la família”, com va explicar el seu representant, Francesc Falcó–, amb totes les possibilitats obertes; des de Gandia, amb la força de la propera Fundació Casal Jaume I en perspectiva i la construcció d'un edifici de quatre plantes que n'acollirà les activitats; des del dinamisme del Casal de Sueca, on tot és possible; o des de la modèstia de mitjans i la importància estratègica de la Malva-rosa, a València. De Casals Jaume I n'hi ha de moltes menes, i tots, des de l'articulació del país a partir de la base, treballen per avançar en el camí traçat per Joan Fuster quan, a *Nosaltres els valencians*,

urgia a conquerir espais nacionals en la nostra societat.

Fraga i Perpinyà. Amb les ponències fresques en la memòria (sobre el projecte global d'ACPV, funcionament de les juntes gestores, programació, economia i agermanaments) i el regust –imaginari– de la salsa pebrada servida en una taula medieval pel gastrònom Jaume Fàbrega (que la nit de dissabte va oferir la xerrada “Patrimoni culinari dels Països Catalans” i la performança *El cor menjat*), la Trobada Nacional de Juntes Gestores dels Casals Jaume I va celebrar, a les Borges Blanques, l'acte de cloenda.

Per a l'ocasió, i seguint la tendència d'unes jornades que havien sabut unir amb naturalitat simbolisme i realitat, quedaven les intervencions de sengles representacions de dos imminents Casals Jaume I: Fraga i Perpinyà. Per part de la nodrida representació de la Catalunya Nord hi van intervenir Alà Baylac i Josep Serra, qui es va mostrar satisfet de la facilitat de connexió que permeten “les similituds entre perifèria i perifèria”, mentre que en nom del Casal de Fraga van intervenir Carme Messeguer i Marta Canales. “Heus-nos aquí –va dir amb emoció la primera– després de tot i a pesar de tot: tornem a ser a Poblet escrivint la història del futur”. I, com a primer desig de futur, precisament, la frase de Marta Canales, pronunciada per un casal que ja té l'oficina en funcionament i que prepara la inauguració definitiva: “Jo, de gran, vull ser com el de Gandia”.

Pel que fa al futur immediat, durant els actes de la trobada es va aprofitar també per avançar la programació d'alguns dels projectes emblemàtics del primer trimestre d'enguany, com són l'homenatge al Batalló d'Elx (del 19 al 28 de gener), l'acte de reconeixement a Andrés Pedreño, ex-rector de la Universitat d'Alacant (2 de març), la inauguració del Casal Jaume I d'Oliva (4 de març) o la del Centre Ovidi Montllor d'Alcoi (31 de març), a més de la posada en funcionament de la web amb la informació sobre els Casals Jaume I: www.acpv.net.

Núria Cadenas